

OKRES MĚLNÍK

Území okresu Mělník leží v severní části středních Čech a je rozloženo téměř souměrně kolem soutoku Labe a Vltavy. Svoji jižní hranicí sousedí s oběma pražskými okresy, na západě s Kladenskem, na východě s Mladoboleslavskem, na severozápadě s okresem Litoměřice (Ústecký kraj) a na severu s okresem Česká Lípa (Liberecký kraj).

Svoji rozlohou 701 km² zaujímá okres Mělník 10. místo ve Středočeském kraji a představuje 6,4 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda zaujímá 66,1 % rozlohy okresu a na 18,8 % se rozprostírají lesy. Počtem obyvatel 104 tisíc (8 % obyvatel kraje) se Mělnicko řadí mezi 6 okresů kraje, které vykazují více než sto tisíc obyvatel. Hustota zalidnění 149 obyvatel na km² je v kraji čtvrtá nejvyšší.

Od reformy veřejné správy z 1. ledna 2003 se okres člení na 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností (Mělník, Kralupy nad Vltavou, Neratovice) a 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Mělník, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Mšeno).

V současné době náleží do okresu 69 obcí. Z celkového počtu obcí má 7 statut města (Mělník 19,3 tis. obyvatel, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Kostelec nad Labem, Veltrusy, Mšeno, Liběchov) a 1 obec byla stanovena městysem.

Povrch území je většinou rovinatý, má nížinný charakter, pouze v severní části převažují výše položené lesní oblasti chráněné krajinné oblasti Kokořínsko. Nejvýše položeným místem je Vrátecká hora u Mšena o nadmořské výšce 508 metrů, nejnižším místem Mělnicka je koryto řeky Labe v katastru obce Horní Počaply (153 m n.m.), což je současně nejnižší bod celého Středočeského kraje.

Pro příhodnou polohu v povodí velkých řek v nížinné oblasti a úrodnost půdy bylo území okresu až do poloviny minulého století především zemědělskou oblastí. Vybudováním mohutné základny chemického průmyslu po druhé světové válce se však původní zemědělský charakter okresu výrazně změnil. Rozhodujícími průmyslovými odvětvími vedle chemického se stalo i odvětví energetické a potravinářské. Mělnicko patří k zemědělským produkčním oblastem středních Čech. Vedle tradičních zemědělských odvětví má význam zelinářství a ovocnářství. Je také jedinou oblastí středočeského regionu, kde se pěstuje ve větším měřítku vinná réva.

V okrese Mělník bylo k 31. 12. 2013 zapsáno v registru ekonomických subjektů celkem 23 486 subjektů (7,5 % subjektů kraje), z nichž tvoří 5,0 % odvětví zemědělství a lesnictví, 12,3 % průmysl, 13,5 % činnosti ve stavebnictví a 21,0 % velkoobchod a maloobchod (vč. oprav a údržby motorových vozidel).

K 31. 12. 2013 bylo v rámci okresu Mělník evidováno 5 792 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (9,5 % dosažitelných uchazečů kraje). Podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku) činil 8,15 %, což představuje šestou nejvyšší nezaměstnanost mezi okresy kraje.

Územím okresu prochází dálnice D8 a silnice I. třídy I/9 a I/16. Celostátní význam má železniční trať 090, která je součástí I. tranzitního koridoru propojující sever Čech přes Prahu s jižní Moravou a vedoucí dále do zahraničí.

V roce 2013 bylo v okrese dokončeno 333 bytů (6,3 % dokončených bytů kraje) a zahájeno 239 bytů (6,2 % zahájených bytů kraje).

Z hlediska kvality životního prostředí patří okres Mělník k nejvíce postiženým oblastem ve středních Čechách a v řadě ukazatelů patří k nejhorsším v republice. Hlavní příčinou je chemický průmysl a výroba energie. Přesto se situace v posledním desetiletí značně zlepšila.

Relativně dobré životní prostředí je v lesnaté chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, která se rozkládá v severní části okresu a zasahuje i do sousedních okresů Mladá Boleslav, Litoměřice a Česká Lípa. Jádrem oblasti je mělnické území, které je dokladem počátečního stadia rozpadu kvádrových pískovců. Botanicky je oblast zajímavá výskytem vlhkomilných horských a podhorských rostlin na níže položených místech, suhomilných a teplomilných rostlin na horních slunných plošinách. V rozsáhlých lesních porostech se vyskytují některé vzácné druhy ptactva, smčcí, kančí a nasazené mufloní zvěře. Jde o krajinu dosud málo narušenou lidskou činností s roubenými, hrázděnými a kombinovanými lidovými stavbami i skalními obydlími. Tato romantická krajina je v současné době významnou rekreační oblastí. Národními přírodními památkami jsou Polabská černava a Holý vrch.

Mělnicko má celou řadu významných kulturních památek. Hrad Kokořín ze 14. století patří k místům v republice nejnavštěvovanějším. V renesančním zámku v Nelahozevsi je muzeum A. Dvořáka, který se v Nelahozevsi narodil, dále je zde umístěna obrazová galerie, která je největší soukromou sbírkou ve střední Evropě. Zámek v Liblicích z roku 1699, zámek v Liběchově (je určen pro orientální sbírky Náprstkova muzea) a barokní zámek ve Veltrusích. Renesanční zámek v okresním městě Mělníku s okolními vinohrady stojí nad soutokem řek Labe a Vltavy. Dominantu města tvoří kromě zámku také pozdně gotický chrám sv. Petra a Pavla, kde je v podzemí kostela umístěna krypta s pozůstatky 10 - 15 tisíce osob, většinou obětí středověkých morových epidemií.